

Messi, Bárcenas, Millet i Urdangarin

Què tenen en comú Messi, Bárcenas, Millet i Urdangarin? Tots quatre són personatges, més o menys públics, que han estat imputats per presumptes delictes fiscals. La seva imputació estableix un nexa d'unió entre els drets d'imatge, la caixa B, el desfalc d'una entitat i el tràfic d'influències. Es tracta de diferents circumstàncies en què s'hauria fet ús de distints canals per cometre un frau fiscal en benefici propi i contra la hisenda pública. En els quatre casos, la quantia del frau superaria la xifra estipulada a partir de la qual es considera un delicte fiscal. Un delicte que, a diferència dels fraus de menor quantia, pot suposar la privació de llibertat més enllà de la sanció administrativa. Per tant, tots ells estan imputats per càrrecs que, en cas de ser jutjats i considerats culpables, els suposaria una condemna a la presó.

A més de la condició d'imputats, es pot pensar que comparteixen certa condició d'impunitat si s'analitzen determinades actituds durant el procés d'investigació judicial. Des del somriure estel·lar de Messi tot saludant amigablement l'afició que l'espera a la seva sortida dels jutjats fins als gestos *digitals* de Bárcenas mancats de respecte cap als periodistes que, en ple procés judicial, esperaven a l'aeroport que arribés d'esquiar. Això, sense oblidar que Millet, imputat des del 2009, es desperta cada dia a casa seva i que Urdangarin gaudeix el seu temps d'imputat, excepte quan té compareixença judicial, al costat de la seva família a Ginebra en un pis que els costa 6.000 euros de lloguer al mes. Malgrat que actualment Bárcenas està en presó preventiva, tots quatre han donat mostres, interpretades amb més o menys subjectivitat, de saber que estan exempts de càstig. Una exempció a la qual sovint contribueix el sistema establert, ofe-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

rint-los un tracte diferencial en comparació als imputats per altres delictes menors.

Si bé la imputació i la impunitat posen de costat un futbolista, un tresorer polític, un *mecenes* i un duc, l'indult dibuixa una línia divisòria entre ells. Messi és candidat a l'indult social, mentre que Bárcenas, Millet i Urdangarin són candidats a l'indult institucional. Les evidències són ben vives si observem les reaccions que desperten les anades als jutjat d'uns i altres: Messi acudeix a declarar amb els crits de suport d'alguns aficionats (òbviament, això no involucra la totalitat d'aficionats), mentre que els seus iguals en termes d'imputació i impunitat ho fan acompanyats de crits d'indignació que els assenyalen com a lladres.

Sense entrar a jutjar cadascun d'aquests casos, tot plegat condueix a preguntar-se per què els delictes fiscals es poden percebre socialment de distinta manera. Si la base del delicte és la mateixa en tant que hi ha un frau a la hisenda pública, font de finançament per a les políti-

ques socials, per què la ciutadania percep de manera distinta el presumpte delinqüent? Si s'accepta que la diferència és en termes de percepció, la resposta cal buscar-la en els valors i les representacions que configuren els imaginaris col·lectius d'una societat.

Les premisses són, com a mínim, tres. La primera és el descrèdit social que pateix el món polític i institucional en el context català i espanyol. Un descrèdit que alimenta l'imaginari de "Tots els polítics són iguals". Certament, qualsevol càrrec públic té un plus de responsabilitat exemplificadora, però en cap cas aquest plus ha d'exculpar la resta de la ciutadania davant les finances públiques. La segona és l'empatia extrema que genera el fenomen de la idolatria. És tan preocupant el fet d'idoltrar un argentí de vint-i-sis anys que juga molt bé a futbol com el suport mediàtic que contribueix a construir la figura de l'ídol. La tercera és la naturalització de determinats fraus fiscals menors en una societat on sovint es pregunta si les factures es volen amb IVA o sense, on els gestors fiscals poden assessorar per pagar menys impostos i on algunes famílies falsegen dades relatives a l'empadronament per accedir a determinats serveis públics com l'educació.

El que separa la indignació de la tolerància social envers els delictes fiscals és un imaginari social construït sobre la base d'una dèbil consciència de ciutadania que avui es troba enmig d'una forta crisi institucional. Aquest imaginari es malicia de les les persones que es dediquen a la política, a la gestió del que és col·lectiu, i empatitza amb les que es fan milionàries jugant a futbol. No és el fet de ser futbolista, tresorer, *mecenes* o duc el que ha de determinar les culpes, sinó el delicte que suposa defraudar la hisenda pública, el que és de tots i per a tots.

Si en tots els casos la base del delicte és un frau a la hisenda pública, per què es percep de manera diferent el presumpte delinqüent?